

Reactie LCR internetconsultatie Wet verbetermaatregelen toeslagen 10 februari 2025/brLCR25-003

Mensen met een laag inkomen zijn afhankelijk van complexe, op elkaar inwerkende overheidsregelingen zoals uitkeringen, toeslagen en minimaregelingen, waardoor hun inkomen onzeker wordt en bestaanszekerheid onder druk staat. De Landelijke Cliëntenraad (LCR) heeft hier in de knelpuntenbrief 2024 voor gewaarschuwd¹. In het wetsvoorstel wordt een deel van de effecten van op elkaar inwerkende regelingen gedempt voor de toeslagen. De LCR is positief over dit voorstel en geeft een aantal overwegingen mee.

1. *Uitzondering op het partnerbegrip*: in de afgelopen jaren hebben zich meer situaties voorgedaan waarbij de burgers onterecht als toeslagpartner zijn aangemerkt. Het partnerbegrip wordt op een aantal punten gewijzigd in de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir). Daarin wordt een uitzondering gemaakt voor burgers met een vermiste partner, erkende vluchtelingen met een partner die niet samen naar Nederland zijn gekomen en burgers met een partner in detentie. Voor deze groepen geldt dat hun partner elders verblijft en niet kan bijdragen aan het huishouden. Hierdoor krijgen zij dezelfde rechten op toeslagen als alleenstaanden.

Deze uitzondering geldt echter niet voor gedetineerden onder elektronisch toezicht.² De LCR adviseert om dit besluit te heroverwegen. Deze groep komt ook al niet in aanmerking voor een uitkering op grond van de Participatiewet; hun bestaanszekerheid staat al onder druk.

2. *Verlenging van de aanvraagtermijn voor toeslagen*: de termijn om huurtoeslag, zorgtoeslag en kindgebonden budget aan te vragen wordt verlengd tot 31 december van het jaar volgend op het jaar waarop de toeslag betrekking heeft. Hiermee wordt rekening gehouden met een veel voorkomende angst van mensen voor terugvorderingen; burgers willen pas toeslagen aanvragen als zij er zeker van zijn dat ze niet met een terugvordering te maken kunnen krijgen.

De LCR vindt de verlenging van de aanvraagtermijn van 8 naar 12 maanden een positieve ontwikkeling. Een volgende stap zou kunnen zijn om de termijn verder uit te breiden naar vijf jaar. Dit zou aansluiten bij de periode waarin belastingaangiftes achteraf kunnen worden gecorrigeerd en zou bijdragen aan meer duidelijkheid en consistentie in de regelgeving.

Voor de terugvordering van toeslagen geldt een termijn van vijf jaar, terwijl de aanvraagperiode beperkter is. Een langere aanvraagtermijn zou beter aansluiten bij de ondersteunende functie van toeslagen en mensen meer ruimte geven om financiële stabiliteit op te bouwen. Dit zou ook bijdragen aan het bredere beleidsdoel om armoede te verminderen.³

Tot slot, de verlengde aanvraagtermijn van 8 naar 12 maanden gaat gepaard met een verlengde beslistermijn van 4 maanden voor Dienst Toeslagen. Dit geldt ook indien er

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2024/06/04/bijlage-4-knelpuntenbrief-lcr-2024>

² <https://www.internetconsultatie.nl/verbetermaatregelen/b1> – zie *Consultatieversie wetsvoorstel en MvT*.

³ <https://www.internetconsultatie.nl/verbetermaatregelen/b1> – zie *Beleidskompasformulier*.

sprake is van een niet in Nederland belastbaar inkomen (Ninbi), daarvoor bedraagt de termijn nog 8 weken extra. Uit de Memorie van Toelichting blijkt onvoldoende waarom deze verlengde beslistermijn nodig is. De LCR adviseert om de verlengde beslistermijnen te herzien.

3. *Geen terugvordering bij aanpassingen met terugwerkende kracht:* Dienst Toeslagen heeft aangekondigd dat toeslagen niet langer met terugwerkende kracht worden aangepast of teruggevorderd als besluiten van andere overheidsorganisaties negatieve gevolgen hebben voor het recht op toeslagen⁴. De werkwijze is eerder toegepast bij een groep van duizend Oekraïners, waarbij de IND met terugwerkende kracht de verblijfstitel aanpaste⁵. Om deze aanpak juridisch te borgen, wordt in de Awir een bevoegdheid opgenomen om doelgroepen aan te wijzen waarvoor geen terugvorderingen plaatsvinden bij besluiten met terugwerkende kracht. Er zijn jaarlijks ongeveer 500.000 mensen waarbij wordt teruggevorderd⁶. De hoop is dat de nieuwe bevoegdheid breder kan worden toegepast, zodat meer burgers worden beschermd tegen terugvorderingen.

4. *Afschaffen van verzuimboetes voor burgers:* de bevoegdheid van de Dienst Toeslagen om verzuimboetes op te leggen aan burgers wordt afgeschaft. Burgers die een fout maken zonder opzet of grove schuld worden niet langer beboet. De LCR is positief over deze beslissing. Kinderopvangorganisaties kunnen wel boeteplichtig blijven.

De LCR steunt het wetsvoorstel, dat bijdraagt aan het verminderen van de negatieve effecten van op elkaar inwerkende regelingen. De voorgestelde wijzigingen, zoals de aanpassing van het partnerbegrip, de verlengde aanvraagtermijn, het beperken van terugvorderingen en het afschaffen van verzuimboetes, zijn positieve stappen.

Wel adviseert de LCR enkele aanvullende verbeteringen. Zo zou de uitzondering op het partnerbegrip ook moeten gelden voor gedetineerden onder elektronisch toezicht. Daarnaast pleit de LCR voor een verdere verlenging van de aanvraagtermijn naar vijf jaar, in lijn met belastingcorrecties en de terugvorderingstermijn van toeslagen. Tot slot wordt aanbevolen om de verlengde beslistermijn van vier maanden voor Dienst Toeslagen te heroverwegen, aangezien uit de Memorie van Toelichting onvoldoende blijkt waarom deze nodig is.

⁴ <https://open.overheid.nl/documenten/1d29a9db-578e-4e6b-bd6c-5eef0a9d6a94/file>

⁵ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-1138111.pdf>

⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2024/08/03/dienst-toeslagen-start-proef-met-aanpassen-van-toeslagen#:~:text=Voorkomen%20hoge%20terugvorderingen&text=Er%20zijn%20jaarlijks%20zo'n,krijgen%20zij%20een%20persoonlijk%20bericht.>